

PANUN pakinoita

Kirja, perhekalleus

Vaikka maailmassa on enemmän sellaisia ihmisiä, jotka hyvällä omallatunnolla voivat jättää minkä kirjan hyvänsä hakoille, lahjoittaa romunkeräykseen kopallisen ullaakolle kertynyttä vanhaa kirjallisuutta siihen viikaisemattakaan ja polttaa lämmikkeeksi nuotolla talonperustan kaivettaessa löydetyn kirjaromun, jossa oli niin turhan vanha vuosilukukin kuin jotain 16..., on sentään ihmisiä, joille kirjat yleensä ja joku nimikkokirja erikseen ovat vähintään yhtä arvokkaita kuin kultainen perintökoru, isoisan kultakello, äidinäidin kamé tai jokin muu vastaava muistoesine. Näiden korujen tallettaja ymmärtää jokainen normaali ihminen, mutta valitettavasti ei kylläkään kirjojen vaalijaa.

Minulla puolestani on aina ollut käsittämätön veto kirjoihin (silti olen valitettavasti nyt vasta »vanhoillani» älynnyt, mitä kaikkea olisi pitänyt lukea silloin, kun nuori oli ylioppilas) ja kummallinen lukkarinrakkaus vanhoihin kirjoihin.

Muistan kuinka tunsin itseni tutkimusmatkailijaksi, kun kerran taisi tapahtua väl-

rauhan aikana odotellessani paikan aukenemista sivilisitaamassa, innostuin vintille pölytetyistä vanhojen kirjojen säilytyslaatikoita penkomaan. Rivin luin, luin kaks' vereni tunsin kuumemmaks (joskaan suudelmia en halunnut painaa palavaa, sillä pölyä oli liian paksusti) — toisin sanoen käytin kaiken aikani tuon vanhojen kokoelman järjestämiseksi. Kun arkeologi tunkeuduin yhä syvemmälle, pääsin käsiksi aina vanhempiin ja vanhempiin aikoihin, kunnes olin 1700-luvun ensimmäisellä kymmenellä. Pitimmälle en tosin päässytäkään, mutta siitähän jo olin iloisesti yllättynyt. Ja nyt nuo kirjat, joita on muutama metri, barokintummine selkineen koristavat seinäni näkyvällä kunnikaella paikalla.

Nimenomaan voi kuitenkin joku yksityinen kirja muuttua perhekalleudeksi. Tiedämmehän, että on ihmisiä, jotka Kiven Seitsemää veljestä pitävät vakituisesti taskussaan kuin jotain »Päivän tunnustannaa». An varmasti ollut ja on ehkä vieläkin sellaisia, joille Murgerin »Vänrikki» ovat kaikki kaikessa — ainakin sota-

ajan puristuksessa ne sitä olivat monellekin. Niinkuin on uskovaiselle Pyhä Sana, Kirjojen Kirja, niin voi olla — sen rinnalla, joskus siitä riippumattakin — joku määrätty kaunokirjallinen teos omistajalleen läheinen. Kuinka sellaista kirjaa hellitään ja vaalitaan! Tämä pakinanaihe tuli mieleeni syystä, että minulla viime aikoina on ollut tilaisuus tutustua eräeseen merkilliseen klassikkoon ja eräeseen melkein yhtä merkilliseen kappaleeseen hänen tuotannostaan. Kun tämä kirja on juuri tuollainen perhekalleus, en ma'ta olla siitä pakisematta.

— Oletko lukenut kirjan »Kuvauksia boheemielämästä», kysäisi ystäväni hammaslääkäri. En ollut lukenut, mutta se oli hänellä lainassa ja hän lainasi sen minulle, koska kirjan omistaja oli minullekin hyvä tuttava. Tämä kirjanomistaja olisi luku sinänsä, sillä ymmärääkseni hän on kaupunkimme täysverisin boheemi. Päivänä muuana tapasin taas ystävämmä Boheemin ja kuulin silloin enemmän tästä perhekalleudesta, jonka parissa siis jo monta yösydäniä olen ehtinyt viettää. Ranskalainen kirjailija Murger — Henri Murger — ei Suomessa ole erikoisen tunnettu nimi, mutta hänellä on varmasti oma ystäväpiirinsä, josta varmaan suuri osa lukeutuu juuri bohe-

meihin. Meikäläinen lehtimieshän on tavalla tai toisella aina boheemi, siksi kai sitä jo ammattinsa takia tuntee lukkarinrakkaudesta tuollaiseen teokseen. Murger syntyi Pariisissa jo 1822 eikä elänyt täyteen 40 vuotta, mutta hänen kohdallaan pätee vanhan viisaan sana (Goethenko ehkä?), ettei ihmiselämää ole mitattava sen pituuden mukaan, vaan sen mukaan, mitä ihminen on elänyt. Murger niinkuin joku meidän Eino Leinomme, Suomen täysverisin boheemi, eli noina 40 vuotena varmaan sen verran kuin useimmat kaksinkertaisessa ajassa.

Vireimmillään ollessaan kirjoitti hän huippuromistisen aintuutaaisen puoleksi omaelämäkerrallisen, suorastaan fantastisen, kirjansa »Kuvauksia boheemielämästä». Hän aloitti sen julkaisemisen eräässä boulevardihedessä, kaikenlaista huvittavaa sisältäneessä julkaisussa, jossa se herätti suunnatonta huomiota. Kirjailija itse sai siitä palkkiota tosin vain 15 frangia jutulta, mutta se teki hänet kuuluisaksi ja kuinkahan monta painosta siitä sitten liekkään otettu!

Murgerin nuoret boheemit elävät kuin taivaan linnut, joilla päivän vaijetessa ei ole tietoa murkinastaan. He kirjoittavat, maalaavat, säveltävät ja filosofivat ja selviävät aina jotenkuten, mutta heidän seikkailunsa,

reaalinen elämänasenteensa, taituruudeksi kehitetty vippaus-taitonsa (heillä on silti kunniallista vastuuntuntoakin), keskinäinen ystävyytensä ja avuliaisuutensa on tarjonnut kirjoittajalle kiitollisen kuvausaineiston. Ei voi kieltää etteivätkö ystävyksemme olisi kevytmielisiäkin, mutta heillä on omat lakinsa, jotka taas heille ovat pyhiä. Tällä hetkellä lie ainakin tämän lehden lukijoille tunnetuin boheemikuvaus Matti Hällin »Ystävämmä Andersson», jonka henkilöihin haluaisinkin ranskalaisia boheemejamme verrata tehdäkseen heidän kuvansa lukijalle selvemmäksi, onpa Murgerin kirjan filosofi Collinilla ikäänkuin selvä vastineensakin Hälliin Anderssonin jatko-osan filosofoivassa tohtorissa, jonka oululaissyntyinen lahjakas esikuva jo lepää kotikaupunkinsa kalmistossa.

Ystävämmä oululainen Boheemi, tunnettu musiikkimies, sai tulta silmiinsä ja väriä poskilleen, kun hän pääsi muistelemaan näitä pariisilaisia hengenheimolaisiaan ja kertomaan kirjansa vaiheista. Jo nuorena hän kai sen oli lukenut, mutta vasta sen jälkeen hänen omistui eräästä kirjojen jälleennyynnistä se ostaa. Senjälkeen se on kiertänyt hänen mukanaan Helsingit, Viipurit, Oulut ja muut. Sen se on näköinenkin. Se on kulunut kansistaan ja

kulmistaan, sen lehdet ovat ajan patinoimia ja tarjoaisivat sormenjälkipesialisteillekin kiitollisen työmaan, osa lehdistä on repeytynyt ja jälleen liimattu kuin rikkoutunut ruutu, paikoin saattaa kerrassaan puuttua muutama lehti, mutta silti kirja on elävä tai oikeastan juuri siksi. Boheemiystäväillämme on eläviäkin ystäviä Ranskassa ja eräs näistä vieraili kerran hänen luonaan Viipurissa. Oululaisemme näytti hänelle lempikirjaansa ja sai silloin kuulla, että juuri sama teos alkukielisenä oli tämän ranskalaisen vierailijan niin sänky-kuin junalukemisenkin ja oii ollut jo vuosikautia.

Sellainen voi olla kirja, vanha, likainen, kulunut kirja. Tulevan yösydämen aikana minun on ehdittävä Murgerin teos läpi, sillä veli Boheemin ystävä ja yhteinen tuttavamme Laulutaiteilija odottaa sitä malttamattomasti. Muuten, oopperana tämä kirja on tuttu hyvinkin monille, sillä Puccini on säveltänyt sen oopperaksi ja sellaisena se on käännetty kaikille maailman kielille. Ei ole kulunut kovinkaan monta vuotta siitä, kun »Bohéme» esitettiin täällä filmisovitukseksi.

Panu